

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja
Marszałek Senatu

Druk nr 4171
Warszawa, 15 kwietnia 2011 r.

Pan
Grzegorz Schetyna
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. mam zaszczyt przekazać Panu Marszałkowi podjętą przez Senat na 74 posiedzeniu w dniu 14 kwietnia 2011 r. uchwałę w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy

- o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich

wraz z projektem tej ustawy.

Jednocześnie pragnę poinformować, że Senat upoważnił senatora Piotra Zientarskiego do reprezentowania Senatu w dalszych pracach nad tym projektem.

Z poważaniem

(-) Bogdan Borusewicz

U C H W A Ł A
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 14 kwietnia 2011 r.

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w
sprawach nieletnich**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Jednocześnie upoważnia senatora Piotra Zientarskiego do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

MARSZAŁEK SENATU

Bogdan BORUSEWICZ

USTAWA

z dnia

o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich

Art. 1.

W ustawie z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2010 r. Nr 33, poz. 178) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 25 § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

"§ 1. W razie potrzeby uzyskania kompleksowej diagnozy osobowości nieletniego, wymagającej wiedzy pedagogicznej, psychologicznej lub medycznej, oraz określenia właściwych kierunków oddziaływania na nieletniego, sąd rodzinny zwraca się o wydanie opinii do rodzinnego ośrodka diagnostyczno-konsultacyjnego. Sąd może zwrócić się o wydanie opinii także do innej specjalistycznej placówki lub biegłego albo biegłych spoza rodzinnego ośrodka diagnostyczno-konsultacyjnego.

§ 2. Przed wydaniem orzeczenia o umieszczeniu nieletniego w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, młodzieżowym ośrodku socjoterapii, publicznym zakładzie opieki zdrowotnej, domu pomocy społecznej albo zakładzie poprawczym, sąd zwraca się o wydanie opinii, o której mowa w § 1, chyba że dysponuje taką opinią sporządzoną w innej sprawie w okresie 6 miesięcy poprzedzających wszczęcie postępowania wyjaśniającego.";

2) w art. 40 § 7 otrzymuje brzmienie:

"§ 7. W policyjnej izbie dziecka można również umieścić nieletniego w trakcie samowolnego pobytu poza schroniskiem dla nieletnich lub zakładem poprawczym albo poza młodzieżowym ośrodkiem wychowawczym lub młodzieżowym ośrodkiem socjoterapii, na czas niezbędny do przekazania nieletniego właściwej jednostce, nie dłużej jednak niż na 5 dni.";

3) po art. 40 dodaje się art. 40a w brzmieniu:

"Art. 40a. § 1. Nieletniego można również umieścić w policyjnej izbie dziecka:

- 1) na czas uzasadnionej przerwy w konwoju, lecz nie dłużej niż na 24 godziny;
- 2) na polecenie sądu na czas niezbędny do wykonania czynności nieprzekraczający 48 godzin.

§ 2. W wypadku, o którym mowa w § 1 pkt 1, Policja może umieścić nieletniego w policyjnej izbie dziecka bez zarządzenia sądu rodzinnego, zawiadamiając o tym sąd, na obszarze którego właściwości znajduje się policyjna izba dziecka. Na zarządzenie sądu kierownik policyjnej izby dziecka niezwłocznie zwalnia nieletniego.

§ 3. W wypadku, o którym mowa w § 1 pkt 2, można zatrzymać nieletniego, jeżeli jest to niezbędne do umieszczenia go w policyjnej izbie dziecka.

§ 4. Na postanowienie sądu, o którym mowa w § 1 pkt 2, przysługuje zażalenie.";

4) po art. 70 dodaje się art. 70a-70e w brzmieniu:

"Art. 70a. § 1. Kurator sądowy, sprawując nadzór nad nieletnim, organizuje i prowadzi działania mające na celu pomoc nieletniemu w zmianie nagannych zachowań i postaw, w kierunku postaw społecznie akceptowanych.

§ 2. Do zakresu działania kuratora sądowego należy w szczególności:

- 1) kontrolowanie zachowania nieletniego w okresie wykonywania nadzoru;
- 2) odwiedzanie osób, których dotyczy postępowanie, w miejscu ich zamieszkania lub pobytu oraz kontaktowanie się z ich rodziną i szkołą lub miejscem nauki zawodu;
- 3) żądanie niezbędnych informacji i wyjaśnień od nieletniego lub innych osób objętych kontrolą lub na które nałożono obowiązki;
- 4) współdziałanie z właściwymi stowarzyszeniami, organizacjami i instytucjami w zakresie poprawy warunków wychowawczych, bytowych lub zdrowotnych nieletniego;
- 5) przeglądanie akt sądowych i sporządzanie z nich odpisów w związku z wykonywaniem czynności zleconych przez sąd;
- 6) przeprowadzanie wywiadów środowiskowych i gromadzenie niezbędnych informacji uzyskanych od organów administracji

- rządowej, jednostek samorządu terytorialnego, zakładów pracy, stowarzyszeń, organizacji i instytucji;
- 7) podejmowanie innych czynności niezbędnych dla prawidłowego wykonywania środków wychowawczych;
  - 8) udzielanie nieletniemu innej stosownej pomocy;
  - 9) składanie wniosków o zmianę lub uchylenie orzeczonego wobec nieletniego środka wychowawczego;
  - 10) składanie wniosków o zmianę lub uchylenie środka wychowawczego zastosowanego w okresie próby w związku z warunkowym zwolnieniem z zakładu poprawczego oraz o odwołanie warunkowego zwolnienia z zakładu poprawczego;
  - 11) składanie wniosków o zarządzenie wykonania środka poprawczego;
  - 12) składanie wniosków o zmianę lub uchylenie zastosowanego względem nieletniego środka tymczasowego;
  - 13) składanie wniosków o odroczenie lub przerwę w wykonywaniu środka wychowawczego, o przedłużenie odroczenia lub przerwy oraz o odwołanie odroczenia lub przerwy w wykonywaniu środka wychowawczego;
  - 14) składanie wniosków o nałożenie, zmianę lub uchylenie obowiązków, o których mowa w art. 7 § 1 wobec rodziców lub opiekuna nieletniego;
  - 15) udział w posiedzeniach sądu dotyczących nieletniego, wobec którego zastosowano nadzór kuratora;
  - 16) kontrolowanie, na zarządzenie sędziego rodzinnego, wykonywania innych środków wychowawczych zastosowanych wobec nieletniego.

Art. 70b. § 1. Jeżeli zachowanie nieletniego wskazuje, że jest on w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka, kurator sądowy może zobowiązać nieletniego do poddania się badaniu w celu ustalenia w organizmie nieletniego obecności alkoholu lub innego środka użytego w celu wprowadzenia się w stan odurzenia przy użyciu metod niewymagających badania laboratoryjnego.

§ 2. Nieletniego odmawiającego poddania się badaniu, o którym mowa w § 1, uznaje się za osobę uchylającą się od nadzoru kuratora, o czym kurator

sądowy poucza nieletniego, zobowiązując go do poddania się badaniu, o którym mowa w § 1.

§ 3. W razie ustalenia obecności alkoholu lub innego środka użytego w celu wprowadzenia się w stan odurzenia w organizmie nieletniego albo w wypadku, o którym mowa w § 2, kurator może wystąpić do sądu rodzinnego z wnioskiem o zmianę środka wychowawczego.

§ 4. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, warunki i sposób przeprowadzania badań na obecność alkoholu lub innego środka użytego w celu wprowadzenia się w stan odurzenia w organizmie nieletniego oraz procedury dokumentowania badań oraz sposoby weryfikacji wyników testu, uwzględniając w szczególności cel stosowanego nadzoru kuratora sądowego oraz potrzebę powstrzymania dalszego procesu demoralizacji nieletniego.

Art. 70c. Przepisy art. 70a stosuje się odpowiednio do organizacji młodzieżowej lub innej organizacji społecznej, zakładu pracy lub osoby godnej zaufania w wypadku powierzenia im nadzoru nad nieletnim.

Art. 70d. § 1. Sędzia rodzinny przyznaje, na wniosek przedstawiciela organizacji młodzieżowej lub innej organizacji społecznej, zakładu pracy lub osoby godnej zaufania, którym powierzono sprawowanie nadzoru, miesięczny ryczałt z tytułu zwrotu kosztów ponoszonych w związku ze sprawowanym nadzorem, płatny do 20 dnia każdego miesiąca.

§ 2. Ryczałt za sprawowanie jednego nadzoru wynosi od 2% do 4% kwoty bazowej ustalonej dla kuratorów zawodowych na podstawie przepisów o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej.

Art. 70e. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, zasady i tryb wykonywania nadzoru nad nieletnim, szczegółowy sposób wykonywania obowiązków i uprawnień przez kuratorów sądowych w zakresie sprawowania nadzoru, kontrolowania wykonania przez nieletniego nałożonych na niego obowiązków określonego postępowania, jak również kontrolowania obowiązków, o których mowa w art. 7 § 1, nałożonych na rodziców lub opiekuna nieletniego, a także szczegółowy sposób wykonywania obowiązków i uprawnień przez organizacje młodzieżowe lub inne organizacje społeczne, zakłady pracy albo osoby godne zaufania, którym powierzono sprawowanie nadzoru, mając na

względnie dobór właściwych metod wychowania resocjalizacyjnego wobec nieletniego, prawidłowe wypełnianie przez rodziców lub opiekuna nieletniego nałożonych na nich obowiązków oraz sprawność i cele prowadzonego postępowania wykonawczego.";

5) po art. 90 dodaje się art. 90a-90c w brzmieniu:

"Art. 90a. § 1. Dyrektor zakładu poprawczego może umieścić nieletniego na czas określony w hostelu, jeżeli jest to uzasadnione prowadzonym procesem usamodzielniania się wychowanka lub przygotowaniem do zwolnienia go z zakładu, a nieletni w czasie pobytu w hostelu podejmie pracę bądź naukę.

§ 2. W wypadkach, o których mowa w § 1, dyrektor zakładu poprawczego może umieścić nieletniego także w hostelu prowadzonym przez stowarzyszenie, fundację lub inną organizację społeczną, której celem działania jest pomoc w readaptacji społecznej nieletnich.

§ 3. O decyzji w sprawie umieszczenia nieletniego w hostelu prowadzonym przez stowarzyszenie, fundację lub inną organizację społeczną, jak również o decyzji w sprawie pokrywania przez nieletniego wydatków związanych z kosztami utrzymania go w hostelu, dyrektor zakładu zawiadamia sąd rodzinny, który wykonuje orzeczenie, przedstawiając uzgodnione z nieletnim zasady pobytu w hostelu.

§ 4. Kierownik hostelu prowadzonego przez stowarzyszenie, fundację lub inną organizację społeczną informuje okresowo sąd rodzinny, który wykonuje orzeczenie, o zachowaniu się nieletniego w hostelu, w tym o przebiegu nauki i zatrudnienia.

§ 5. Nieletni przebywający w hostelu zobowiązany jest do częściowego pokrywania wydatków związanych z kosztami utrzymania go w hostelu w wysokości nieprzekraczającej 25% tych wydatków, ustalonej przez dyrektora zakładu poprawczego zgodnie z regulaminem zakładu lub przez kierownika hostelu, o którym mowa w § 2, zgodnie z regulaminem pobytu w hostelu. Zasady zwalniania nieletnich z obowiązku pokrywania wydatków związanych z kosztami utrzymania ich w hostelu określa regulamin pobytu w hostelu.

§ 6. Dyrektor zakładu poprawczego lub kierownik hostelu, o którym mowa w § 2, może w każdym czasie stwierdzić brak podstaw do dalszego pobytu

nieletniego w hostelu. W takim wypadku nieletni jest umieszczany w zakładzie poprawczym, z którego został skierowany do hostelu.

§ 7. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, zasady przyjmowania, pobytu i zwalniania nieletnich z hosteli, w tym prowadzonych przez stowarzyszenie, fundację lub inną organizację społeczną, a także sposób wykonywania nadzoru dyrektora zakładu poprawczego nad nieletnimi umieszczonymi w hostelach, uwzględniając konieczność zapewnienia właściwych warunków pobytu i przestrzegania praw nieletnich.

Art. 90b. § 1. Na pokrycie wydatków związanych z pobytem nieletnich w hostelach, o których mowa w art. 90a § 2, stowarzyszenia, fundacje lub inne organizacje społeczne otrzymują środki finansowe z budżetu państwa.

§ 2. Finansowanie pobytu nieletnich w hostelach, o których mowa w art. 90a § 2, może odbywać się także z innych źródeł pozyskiwanych przez stowarzyszenia, fundacje lub inne organizacje społeczne prowadzące hostel. Przepis art. 90a § 5 stosuje się odpowiednio.

§ 3. Wysokość środków finansowych, o których mowa w § 2, jak również tryb i terminy ich przekazywania określa każdorazowo porozumienie zawarte przez Ministra Sprawiedliwości z przedstawicielem organizacji prowadzącej hostel.

§ 4. Umieszczenie nieletniego w hostelu prowadzonym przez stowarzyszenie, fundację lub inną organizację społeczną może nastąpić wyłącznie po zawarciu porozumienia, o którym mowa w § 3.

Art. 90c. § 1. Wobec nieletniego, który uciekł z zakładu poprawczego lub samowolnie przedłużył urlop lub przepustkę, przepisów art. 90 lub 90a nie stosuje się w okresie 6 miesięcy od dnia ponownego umieszczenia nieletniego w zakładzie.

§ 2. Przepis § 1 nie wyłącza zastosowania środków dyscyplinarnych lub innych środków przewidzianych w regulaminie zakładu poprawczego za ucieczkę lub samowolne przedłużenie urlopu lub przepustki".

Art. 2.

Do wykonywania orzeczeń, które stały się wykonalne przed dniem wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 3.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

I. Uwagi ogólne

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o *postępowaniu w sprawach nieletnich* (dalej zwana "upn") stanowiła w chwili jej uchwalenia znaczące osiągnięcie legislacyjne, a przewidziane w niej rozwiązania odpowiadały przyjmowanym w tym czasie na świecie standardom. Stanowiła także wyraźny przejaw uznania konieczności odmiennego traktowania spraw osób, które nie ukończyły 18 lat i które weszły w konflikt z prawem lub powszechnie uznawanymi normami współżycia społecznego.

Od czasu wejścia w życie ustawy minęło już ponad 25 lat. Potrzeba jej nowelizacji wynika przede wszystkim ze zmian w rzeczywistości społecznej, które następują w sposób ciągły i mają charakter trwały, co wyraża się m.in. w rosnącej ilości spraw sądowych związanych z różnymi przejawami demoralizacji nieletnich. Z danych statystycznych za 2009 rok wynika, że przybyło spraw nieletnich w postępowaniu wyjaśniającym (około 95.000 - wzrost o 8,8% w stosunku do roku 2004) i w postępowaniu opiekuńczo-wychowawczym (około 60.000 - wzrost o 15,3% w stosunku do roku 2004), zaś ubyło w postępowaniu poprawczym (1.570 - spadek o 37% w stosunku do 2004 roku). Za zmianą upn przemawia także konieczność ciągłego podnoszenia poziomu sprawności postępowania i zapewnienia skuteczności procesu wychowawczego.

II. Kierunki proponowanych zmian

Potrzebą uzyskania większej sprawności postępowania uzasadniona jest zmiana art. 25 § 1 ustawy poprzez umożliwienie zlecenia opinii biegłemu lub biegłym (np. zespołowi) obok opinii rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych albo innych podmiotów opiniujących w sprawach rodzinnych i nieletnich (np. powiatowe poradnie psychologiczno-pedagogiczne). Powodem zmiany jest przedłużające się oczekiwanie na sporządzenie i przedłożenie opinii sądowi przez rodzinne ośrodki diagnostyczno-konsultacyjne, przez co dochodzi do przewlekłości postępowania oraz negatywnych skutków dla osób objętych postępowaniem. Z danych Ministerstwa Sprawiedliwości za rok 2009 wynika, że aż 60,21% opinii opracowano w okresie przekraczającym 60 dni, licząc od daty wpływu sprawy do ośrodka do daty wysłania opinii (w 2007 i 2008 roku wskaźnik ten wynosił odpowiednio 70,39% i 69,04%).

Wybór podmiotu wykonującego opinię będzie każdorazowo zależał od decyzji sądu, jak również uznanie, czy uzyskana opinia biegłego lub biegłych dostarcza sądowi kompleksowej diagnozy osobowości nieletniego. Jednocześnie sądowi dano możliwość

zlecenia opinii innemu podmiotowi opiniującemu, to jest takiej jednostce, która w zakresie swojego działania (co np. wynika ze statutu) może postawić diagnozę co do osoby poddanej badaniom psychologicznym, pedagogicznym czy innym, wystarczającą do sprawnego zakończenia postępowania i objęcia takiej osoby właściwym oddziaływaniem wychowawczym. W ślad za powyższą zmianą konieczne będzie takie dostosowanie przepisów wykonawczych, to jest § 3 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lipca 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w młodzieżowym ośrodku wychowawczym oraz młodzieżowym ośrodku socjoterapii (Dz. U. Nr 178, poz. 1833), aby opinie nie pochodzące z rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych miały równe im znaczenie w postępowaniu wykonawczym (np. przy kierowaniu do młodzieżowych ośrodków wychowawczych czy młodzieżowych ośrodków socjoterapii).

Zmiana proponowana w art. 25 § 2 upn pozwoli na zwiększenie sprawności postępowania. Obligatoryjne uzyskanie opinii w sprawie nieletnich kierowanych do młodzieżowego ośrodka wychowawczego, młodzieżowego ośrodka socjoterapii, publicznego zakładu opieki zdrowotnej, domu pomocy społecznej albo zakładu poprawczego jest często zbędne w przypadku nieletnich, którzy takiej diagnozie zostali poddani przed wszczęciem postępowania wyjaśniającego. Wnioski biegłych pozostają aktualne, ale bezwzględny wymóg przeprowadzenia ponownego badania zbędnie przedłuża postępowanie i generuje nowe koszty. Z tych przyczyn proponuje się zmianę art. 25 § 2 upn.

Zmiana przepisu art. 40 § 7 upn wynika z potrzeby uwzględnienia doświadczeń praktycznych sędziów rodzinnych w tych przypadkach, w których nieletni samowolnie oddalili się z młodzieżowego ośrodka wychowawczego lub młodzieżowego ośrodka socjoterapii. Dotychczasowy niedostatek uregulowań tego praktycznego problemu wynika w dużej mierze z braku placówki typu interwencyjnego, która przejmowałaby opiekę nad nieletnim po jego zatrzymaniu w trakcie ucieczki i przed jego przekazaniem dyrektorowi ośrodka. Zmiana przepisu usuwa tę lukę.

Wynikiem uwzględnienia postulatów środowiska sędziów rodzinnych jest treść nowego przepisu art. 40a. Dotychczasowe przepisy dotyczące umieszczania nieletnich w policyjnej izbie dziecka były niewystarczające w stosunku do potrzeb praktyki związanej z koniecznością sprawnego prowadzenia postępowania względem nieletnich. Proponowane zmiany pozwalałyby umieszczać nieletnich w policyjnej izbie dziecka w innych sytuacjach niż wynikające z art. 40. Zdarza się bowiem, że przepis ten w praktyce jest obchodzony ze względu na istniejące trudności wynikające z braku w systemie ośrodków resocjalizacyjnych,

w których możliwe byłoby tymczasowe umieszczanie nieletnich, z jednej strony w celu sprawnego prowadzenia postępowania wobec nieletniego, a z drugiej strony – w celu powstrzymania procesu pogłębiania się demoralizacji u nieletniego. W paragrafie 1 art. 40a przewidziano najbardziej typowe sytuacje wpływające na tok postępowania w sprawie nieletniego, których wyeliminowanie, ze względu na możliwość ograniczonego w czasie zatrzymania w policyjnej izbie dziecka, jest pożądane z punktu widzenia sprawności postępowania. Jednocześnie gwarancją nienadużywania tego rodzaju możliwości byłoby poddanie faktu umieszczenia nieletniego w policyjnej izbie dziecka kontroli sądu i obowiązek zwolnienia nieletniego z policyjnej izby dziecka na zarządzenie sądu.

Dodanie art. 70a–70e podyktowane jest, z jednej strony, wynikiem uznania wagi działania kuratorów sądowych w procesie wychowawczym względem nieletniego na etapie postępowania wykonawczego, a z drugiej – zamiarem bardziej aktywnego włączenia w proces wychowawczy nieletniego, innych niż państwowe podmiotów, to jest organizacji społecznych (organizacji młodzieżowych, zakładów pracy) oraz osób godnych zaufania, które udzieliły poręczenia za nieletniego, i którym powierzono, tytułem środka wychowawczego, nadzór nad nieletnim.

Kuratorzy sądowi postulowali precyzyjne określenie ich praw i obowiązków w związku z wykonywaniem środka wychowawczego w postaci nadzoru kuratora sądowego. Proponowane rozwiązanie jest katalogiem otwartym czynności, do których jest uprawniony i zobowiązany kurator wykonujący nadzór nad nieletnim. Wyliczenie czynności kuratorów sądowych w toku postępowania wykonawczego zostało dokonane na wzór art. 173 kkw. Celem proponowanych rozwiązań legislacyjnych jest potrzeba podziału odpowiedzialności za wynik postępowania wykonawczego względem nieletniego między sąd oraz kuratora sądowego, sprawującego nadzór nad nieletnim. Dotychczas bowiem kurator nie mógł zainicjować samodzielnej części postępowania wykonawczego, a ewentualne nieformalne wnioski kuratora traktowane były co najwyżej jako sygnał do wszczęcia stosownego etapu postępowania wykonawczego przez sąd z urzędu. Tymczasem w toku wykonywania środka wychowawczego polegającego na nadzorze kuratora sądowego, kurator nie tylko dysponuje aktualną i najlepszą wiedzą o nieletnim, ale z racji przygotowania zawodowego jest zdolny do oceny wyników wykonywania środka wychowawczego. Z podobnych powodów kurator sądowy, na zarządzenie sędziego rodzinnego, będzie zobowiązany do kontroli wykonania orzeczeń o zastosowaniu innych środków wychowawczych, nabywając prawo do oceny jego trafności i skuteczności względem konkretnego nieletniego. Proponowany przepis art. 70a ma uaktywnić

kuratorów sądowych, czyniąc z nich osoby współodpowiedzialne za prawidłowy tok postępowania wykonawczego względem nieletniego.

Jednocześnie kuratorzy zostaną wyposażeni w możliwość zobowiązania nieletniego do przebadania na okoliczność obecności w organizmie alkoholu lub innego środka użytego w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, a stwierdzając ten przejaw demoralizacji nieletniego, nawet w okolicznościach uzasadniających przyjęcie domniemania z art. 70b § 2 ustawy, kurator będzie uprawniony do złożenia wniosku do sądu rodzinnego o zmianę środka wychowawczego. Coraz powszechniejsze spożywanie alkoholu lub używanie środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia przez młodzież zawsze powinno spotkać się z natychmiastową, stanowczą reakcją odpowiednich organów, co tym bardziej dotyczy osób objętych postępowaniem regulowanym niniejszą ustawą.

W przypadku powierzenia nadzoru nad nieletnim organizacjom młodzieżowym lub innym organizacjom społecznym, zakładowi pracy lub osobie godnej zaufania, podmioty te powinny być wyposażone w uprawnienia przyznane kuratorom sądowym w związku z wykonywanym nadzorem. Nie ulega wątpliwości, że organizacje społeczne, zakłady pracy lub osoby godne zaufania powinny podejmować podobne działania w celu spowodowania zmiany nagannych zachowań nieletniego w kierunku zachowań społecznie akceptowanych. Katalog tych działań będzie zależeć od okoliczności konkretnego przypadku, jednak do podstawowych należy kontrolowanie nieletniego w okresie wykonywania nadzoru, odwiedzanie go w miejscu zamieszkania lub pobytu, w szkole i zakładzie pracy, żądanie informacji od nieletniego i/lub innych osób objętych kontrolą, zwłaszcza w zakresie wykonania zobowiązań, o których mowa w art. 7 § 1 upn, występowanie ze stosownymi wnioskami do sądu w toku postępowania wykonawczego.

Funkcję motywującą organizacje społeczne, zakłady pracy i osoby godne zaufania do szerszego udzielania poręczeń za nieletnich i sprawowania nadzoru w postępowaniu wykonawczym, spełniać ma ryczałt za wykonywanie nadzoru, wynikający z ponoszenia przez te podmioty kosztów wykonywania środka wychowawczego (np. dojazdu do miejsca zamieszkania lub pobytu nieletniego, koszty poczty, artykułów biurowych, dojazdu na posiedzenia sądowe, itp.). Przyjęcie zasady wynagradzania podmiotów społecznych za czynności, które leżą w interesie społecznym, wynika z uznania, że wykonywanie nadzoru nad nieletnim nie jest wyłącznie powinnością obywatelską, ale przede wszystkim zadaniem, które niejednokrotnie wymaga specjalistycznych kwalifikacji (np. socjologicznych, terapeutycznych, resocjalizacyjnych), a jednocześnie wiąże się z poświęceniem czasu kosztem innych obowiązków lub własnego odpoczynku.

Wysokość miesięcznego ryczałtu każdorazowo będzie zależała od uznania sędziego rodzinnego, który w tym przedmiocie będzie orzekał na wniosek zainteresowanego podmiotu. Jego wysokość mieścić się będzie w granicach 2%-4% kwoty bazowej ustalonej dla kuratorów zawodowych na podstawie przepisów o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej, a zatem będzie tożsama z wysokością ryczałtu przyznawanego kuratorom społecznym.

Dotychczasowy brak przepisów wykonawczych związanych z powierzeniem nadzoru nad nieletnim innym niż kurator sądowy podmiotom mógł przyczynić się do stosunkowo rzadkiego sięgania przez sądy rodzinne po ten środek wychowawczy. Z danych Ministerstwa Sprawiedliwości za 2006 rok wynika, że ilość orzeczeń o zastosowaniu środka wychowawczego określonego w art. 6 pkt 4 wyniosła około 0,2%, w 2007 roku około 0,12%, w 2008 roku już tylko 0,07%, podobnie jak w 2009 roku (0,06%). Precyzyjne określenie praw i obowiązków innych niż kuratorzy sądowi podmiotów, które udzielają poręczenia za nieletniego, możliwość przyznawania ryczałtów w związku z kosztami wynikającymi ze sprawowania nadzoru nad nieletnim przyczyni się do zwiększenia zaangażowania tych podmiotów w związku z podjęciem się wykonywania nadzoru nad nieletnim. Ministerstwo Sprawiedliwości zakłada, że w kolejnych latach obowiązywania regulacji ilość orzeczeń wydanych na podstawie art. 6 pkt 4 ustawy będzie się stopniowo zwiększać, aż do przewidywanych około 2% ogólnej liczby orzeczeń o zastosowaniu środka wychowawczego.

Jednocześnie w art. 70d przewidziano dla Ministra Sprawiedliwości delegację do wydania rozporządzenia szczegółowo określającego zasady i tryb wykonywania nadzoru, w tym szczegółowy sposób wykonywania uprawnień i obowiązków przez kuratorów sądowych w związku z wykonywanym nadzorem, powierzając im również możliwość kontrolowania wykonywania przez nieletniego zobowiązań do określonego postępowania, jak również zobowiązań nałożonych w trybie art. 7 § 1 ustawy na rodziców lub opiekuna nieletniego. Dodatkowo w rozporządzeniu wykonawczym zostanie określony szczegółowy tryb wykonywania obowiązków i uprawnień przez organizacje młodzieżowe lub inne organizacje społeczne, zakład pracy lub osobę godną zaufania, którym powierzono wykonywanie nadzoru nad nieletnim. Dotychczasowa luka prawna w tym zakresie mogła przyczynić się do zbyt rzadkiego sięgania przez sądy rodzinne po środek wychowawczy określony w art. 6 pkt 4 ustawy.

Z dotychczasowych doświadczeń wynika, że instytucja hostelu staje się formą probacji i ważnym ogniwem w procesie usamodzielnienia się nieletnich. Dotyczy to przypadków nieletnich nie posiadających możliwości powrotu do środowiska rodzinnego ze

względu na generowanie przez to środowisko czynników patologicznych. Jednocześnie możliwość pobytu w hostelu dotyczy tych nieletnich, którzy swoim zachowaniem dają rękojmię, że poza zakładem poprawczym, w warunkach zbliżonych do życia na wolności, będą zachowywać się odpowiedzialnie, a w szczególności nie będą naruszać porządku prawnego. Możliwość wykonywania środka poprawczego w dłuższym wymiarze, niż to wynika z zasad ogólnych, ma na celu spowodowanie łagodniejszego przejścia nieletnich z warunków instytucjonalnych do samodzielnego życia.

Nowy przepis art. 90a, dający ustawową podstawę prawną do umieszczania nieletnich w hostelach, z jednej strony wypełnia istniejącą lukę prawną w tym zakresie, zaś z drugiej strony określa niezbędne wymogi do objęcia nieletniego grupą hostelową. Nowatorskim rozwiązaniem jest nadto możliwość tworzenia tzw. hosteli społecznych przez stowarzyszenia, fundacje lub inne organizacje społeczne, których celem działania jest pomoc w readaptacji społecznej nieletnich (co powinno wynikać ze statutu organizacji). Umożliwienie tworzenia hosteli przez organizacje społeczne jest praktycznym wyrazem świadczenia pomocy dla nieletnich wynikającej z normy art. 76 § 3 ustawy. Dodatkowo za tworzeniem hosteli społecznych przemawia okoliczność, że dotychczasowe rozwiązanie w postaci umieszczania nieletnich w hostelach stanowiących część zakładu poprawczego (nawet jeśli fizycznie hostel znajdował się poza terenem zakładu) nie dość wyraźnie wyodrębniło grupę hostelową ze struktur zakładu poprawczego. Nadto prowadzenie hostelu przez zakład poprawczy, zwłaszcza położonego w innej miejscowości niż zakład, powodowało wiele trudności organizacyjnych przy zachowaniu pełnej odpowiedzialności dyrektora zakładu za nieletniego umieszczonego w hostelu. Możliwość powstawania i prowadzenia hosteli przez organizacje społeczne, które specjalizują się w udzielaniu pomocy w readaptacji społecznej usuwa wskazane wyżej problemy. Jednocześnie zgodne jest to z aktualnym trendem w zakresie integracji zawodowej i społecznej wobec osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zaobserwowanych w innych państwach europejskich (Hiszpania, Włochy, Francja) czy pozaeuropejskich (USA).

W nowym przepisie art. 90a przewidziano podstawowe zasady dotyczące umieszczenia nieletniego w tzw. hostelu społecznym. Uzasadnione ma to być w szczególności prowadzonym procesem usamodzielnienia nieletniego lub przygotowywaniem nieletniego do zwolnienia z zakładu, zwłaszcza jeżeli podejmie pracę bądź naukę. O umieszczeniu nieletniego w takim hostelu dyrektor zakładu poprawczego ma obowiązek zawiadomić sąd rodzinny wykonujący orzeczenie podobnie jak w przypadku umieszczenia nieletniego poza zakładem poprawczym (art. 90 upn). Jednocześnie dyrektor zakładu informuje sąd rodzinny o uzgodnionych z nieletnim zasadach pobytu w hostelu. W praktyce będzie to sprowadzało się

do poinformowania o nowym miejscu pobytu nieletniego, o kontynuowaniu nauki i/lub podjęciu zatrudnienia.

W sytuacji umieszczenia nieletniego w hostelu prowadzonym przez stowarzyszenia, fundacje lub inne organizacje społeczne, których celem działania jest pomoc w readaptacji społecznej nieletnich, dyrektor zakładu poprawczego traci bezpośredni wpływ na szczegółowe określenie warunków pobytu nieletniego w hostelu. Natomiast kierownik hostelu okresowo ma obowiązek zawiadamiać sąd rodzinny wykonujący orzeczenie o zachowaniu nieletniego w hostelu, w tym o przebiegu nauki i/lub zatrudnienia. Proponowane rozwiązanie powoduje, że umieszczenie nieletniego w hostelu społecznym daje podstawę do skreślenia nieletniego z ewidencji wychowanków konkretnego zakładu.

Ważnym obowiązkiem nieletniego umieszczonego w hostelu będzie częściowe współfinansowanie kosztów swojego pobytu. Uzasadnione będzie to zwłaszcza w sytuacji podjęcia pracy przez nieletniego. Współfinansowanie pobytu w hostelu przez nieletniego ma wypełnić jedno z ważnych zadań jakim jest rozwinięcie u nieletnich kompetencji społecznych polegających na planowaniu, gospodarowaniu środkami finansowymi, oszczędzaniu, co w rezultacie ma zwiększyć poczucie odpowiedzialności nieletniego za swój los. Jednocześnie istotne jest, aby określenie wysokości współfinansowania kosztów pobytu nieletniego w hostelu miało walor motywujący do korzystania z korzyści hostelu, jakimi niewątpliwie są mniejsza dyscyplina, czy samodzielne decydowanie o sposobie spędzenia czasu wolnego. Kryteria i wysokość współfinansowania każdorazowo będzie musiała wynikać z regulaminu zakładu poprawczego prowadzącego hostel lub regulaminu hostelu społecznego, aby w sposób precyzyjny nieletni mógł ocenić wysokość swoich obowiązków finansowych związanych z pobytym w hostelu. Zważywszy na cel wprowadzenia współfinansowania pobytu nieletniego w hostelu, zwłaszcza zaś jego znaczenie wychowawcze, wysokość udziału nieletniego w kosztach pobytu nie powinna przekraczać 25%. Zasady zwalniania nieletnich z obowiązku pokrywania wydatków winien określać regulamin hostelu, a o decyzji w kwestii współfinansowania należy zawiadomić sąd.

Nowy przepis art. 90b ma na celu urzeczywistnienie idei tworzenia i prowadzenia hosteli dla nieletnich przez organizacje społeczne. Realizowanie przez podmioty pozarządowe funkcji publicznych powinno być powiązane z odpowiednim wsparciem finansowym z budżetu państwa. Brak takich gwarancji finansowych mógłby spowodować, że przyznanie organizacjom społecznym możliwości tworzenia i prowadzenia hosteli dla nieletnich byłoby pozorne. Jednocześnie z doświadczeń innych państw europejskich wynika, że finansowanie działalności różnego typu ośrodków wychowawczych dla młodocianych przestępców

prowadzonych przez podmioty społeczne w przeważającym zakresie (ponad 90%) pochodzi ze środków publicznych (Hiszpania, Francja, Włochy). Oczywistym jest również, że dochody organizacji społecznych z ewentualnych innych źródeł (np. Europejski Fundusz Społeczny, darowizny, środki z podatków przekazanych przez podatników na tzw. organizacje pożytku publicznego, środki ze współfinansowania pobytu w hostelu przez nieletnich) mogą być przeznaczane na utworzenie i funkcjonowanie hostelu. Okoliczność ta będzie miała niewątpliwie znaczenie dla określenia szczegółowych warunków co do wysokości, trybu i terminów przekazywania środków publicznych na działalność hostelu w porozumieniu zawieranim między Ministrem Sprawiedliwości z jednej strony, a przedstawicielem organizacji społecznej prowadzącej hostel - z drugiej. Waga tego porozumienia jest niezwykle znacząca. Musi ono zostać zawarte w każdym przypadku zamiaru prowadzenia hostelu przez organizację społeczną i dodatkowo zawarcie porozumienia poprzedza faktyczne umieszczenie nieletnich w hostelu. Powierzenie organizacjom społecznym niektórych zadań publicznych, do jakich należy resocjalizacja, czy też społeczna readaptacja nieletnich i przekazywanie na ten cel środków publicznych z jednej strony przyczyni się do większej profesjonalizacji usług tego rodzaju, a z drugiej – faktycznie włączy w proces wychowawczy nieletniego podmioty społeczne, obciążając je częścią odpowiedzialności za efektywność prowadzonych oddziaływań.

Proponowane rozwiązanie ustala jedynie zasadę finansowania hosteli ze środków budżetowych, nie czyniąc żadnego wyłomu od reguł obowiązujących w finansach publicznych. Zgodnie bowiem z art. 151 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240) dysponent części budżetowej może zlecić organizacji pozarządowej realizację swoich zadań na podstawie zawartej z tą organizacją umowy, przyznając jednocześnie dotację celową na realizację tych zadań. Jednostki, którym została udzielona dotacja, zgodnie z art. 152 ust. 1 cytowanej ustawy, są obowiązane do prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej środków otrzymanych z dotacji oraz wydatków dokonywanych z tych środków.

Wobec możliwości przebywania nieletnich w hostelach do 21 roku życia, w tym w hostelach prowadzonych przez różnego typu organizacje społeczne, koniecznym się staje określenie przez Ministra Sprawiedliwości w formie rozporządzenia zasad przyjmowania, pobytu i zwalniania nieletnich z hosteli, z uwzględnieniem sposobu nadzoru dyrektora zakładu poprawczego nad nieletnim umieszczonym w tzw. hostelu społecznym. Jednakże skutkiem umożliwienia prowadzenia hostelu przez organizacje społeczne jest wyłączenie hostelu ze struktur zakładu poprawczego ze wszystkimi konsekwencjami tego działania. Niezmienna

sytuacja dotyczy natomiast hosteli prowadzonych przez zakład poprawczy, które nadal będą stanowić dział zakładu poprawczego, za który odpowiedzialność ponosi dyrektor zakładu.

Wprowadzenie przepisu art. 90c przewiduje realną konsekwencję dla tych nieletnich, którzy odmawiają udziału w ofercie resocjalizacyjnej zakładu poprawczego poprzez ucieczki lub samowolne przedłużanie przepustek i urlopów. W rezultacie, obok możliwości stosowania wobec takiego nieletniego środków dyscyplinarnych (i ewentualnie innych środków przewidzianych w regulaminie placówki), nieletniego nie będzie można umieścić w grupie hostelowej lub poza zakładem poprawczym na podstawie art. 90 ustawy w okresie kolejnych 6 miesięcy od dnia ponownego umieszczenia w zakładzie. Zakaz ten ma obowiązywać niezależnie od tego, czy nieletni został umieszczony w tym samym zakładzie czy też w innym zakładzie (przykładowo o wzmożonym rygorze wychowawczym).

W przepisie art. 2 wskazano reguły intertemporalne związane z wprowadzeniem w życie nowych uregulowań. Zapewniają one ciągłość w postępowaniach w sprawach nieletnich toczących się w chwili wejścia w życie ustawy. Zgodnie z art. 2, wykonywanie orzeczeń zapadłych pod rządami uprzednio obowiązującego prawa winno odbywać się w oparciu o nowe przepisy, co ma szczególne znaczenie wobec, niekiedy wieloletnich, postępowań wykonawczych.

Przepis art. 3 wskazuje okres *vacatio legis* niezbędny na przygotowanie się wszystkich stosujących zmienianą ustawę do nowej regulacji.

III. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Projektowana regulacja nie będzie miała znaczącego wpływu na sektor finansów publicznych, ponieważ przyjęte rozwiązania zachowują niemal dotychczasowy stan w zakresie realizacji zadań i struktur organizacyjnych.

Precyzyjniejsze określenie praw i obowiązków podmiotów wykonujących nadzór nad nieletnim, w tym podmiotów będących organizacjami młodzieżowymi lub innymi organizacjami społecznymi, zakładami pracy lub osobami godnymi zaufania może przyczynić się także do większego korzystania z tego środka wychowawczego, zamiast sięgania po środek wychowawczy w postaci nadzoru kuratora sądowego, co ostatecznie może przełożyć się na niższe wydatki dla kuratorów społecznych w związku z wykonywanym nadzorem. Próba oszacowania skali obniżenia tych wydatków nie jest jednak łatwa, ponieważ ilość spraw prowadzonych względem nieletnich corocznie wzrasta (oprócz spraw prowadzonych w postępowaniu poprawczym), zaś ewentualny wzrost nadzorów sprawowanych przez

podmioty społeczne może nastąpić kosztem nie powodujących dla budżetu państwa wydatków środków wychowawczych (np. upomnienie).

Możliwość tworzenia i prowadzenia hosteli przez organizacje społeczne doprowadzi natomiast do obniżenia wydatków z budżetu państwa na ten cel dla zakładów poprawczych przy jednoczesnym uzyskaniu korzyści w postaci włączenia w proces wychowawczy podmiotów pozarządowych specjalizujących się w społecznej readaptacji nieletnich. Jednocześnie moment wejścia w życie ustawy nie spowoduje zwiększenia wydatków związanych z przekazywaniem środków publicznych na pokrycie kosztów pobytu nieletnich w hostelu społecznym. Każdorazowo bowiem uruchomienie finansowania hosteli społecznych z budżetu państwa będzie zależało od zawarcia porozumienia przez Ministra Sprawiedliwości z przedstawicielem organizacji społecznej prowadzącej hostel. Decyzja o zawarciu porozumienia będzie natomiast bezpośrednio zależna od wysokości zabezpieczonych na ten cel środków w budżecie.

Próba oszacowania kosztów utrzymania nieletnich w hostelu społecznym jest bardzo trudna z racji nowatorskiej formy tego rozwiązania. Niepewna jest również skala przyjęcia wskazanego rozwiązania przez podmioty, do których regulacja jest kierowana. Możliwe jest co najwyżej dokonanie szacunku utrzymania jednego hostelu na podstawie danych uzyskanych od zakładów poprawczych prowadzących hostele. Przy założeniu, że w hostelu będzie pracować od 4 do 6 osób, a hostel będzie przeznaczony dla grupy od 5 do max. 20 nieletnich, roczny koszt utrzymania kształtuje się w granicach od 348.900 złotych do 456.150 złotych. Na powyższe kwoty składają się: koszty opłat za korzystanie z obiektu (np. najem): ok. 42.000 złotych, koszty pracowników od ok. 214.000 złotych do ok. 321.750 złotych, koszty eksploatacyjne: ok. 18.000 złotych, koszty wyżywienia nieletnich: ok. 60.000 złotych, inne koszty (ubezpieczenie, ubrania, itp.): 14.400 złotych. Dodatkowe wydatki mogą dotyczyć wyposażenia hostelu w celu zaadaptowania ich do warunków pobytu nieletnich, jednak koszty te będą ponoszone jednorazowo i nie powinny być wyższe niż 30.000-50.000 złotych dla jednego hostelu. Jednocześnie wydatki na utrzymanie nieletnich w hostelu mogą być obniżone o wartość środków pochodzących ze współfinansowania swojego pobytu w hostelu przez nieletnich. W ten sposób można uzyskać obniżenie wydatków nie więcej jak o 5% ze względu na okoliczność, że nie wszyscy nieletni umieszczeni w hostelu mogą uzyskać zatrudnienie, a jednocześnie należy mieć na uwadze granicę „opłacalności” dla nieletnich wysokości kosztów współfinansowania wynikającą z pobytu w hostelu.

W początkowym okresie obowiązywania ustawy sieć hosteli społecznych może być niewielka, zatem utrzymanie nieletnich w 2-3 hostelach, to wydatek ok. 1 mln do 1,5 mln

złotych rocznie dla budżetu państwa. Dalsze uruchamianie hosteli społecznych będzie uzależnione m.in. od ilości nieletnich spełniających warunki do umieszczenia w hostelu, a nadto od wysokości środków zabezpieczonych na ten cel w budżecie. Wskazane wyżej wydatki z budżetu państwa na utrzymanie nieletnich w hostelach społecznych będą mogły być pokryte z kwot, jakie corocznie zyska budżet w związku z przeniesieniem nieletniego do hostelu i związanym z tym obniżeniem kosztów pobytu nieletniego w strukturach zakładowych.

Planowana regulacja w zakresie możliwości przyznawania ryczałtów za sprawowanie nadzoru nad nieletnim organizacjom społecznym, zakładom pracy lub osobom godnym zaufania spowoduje skutki finansowe dla budżetu państwa. Biorąc pod uwagę aktualną liczbę orzeczeń wydanych na podstawie art. 6 pkt 4 ustawy (ok. 0,06%), wysokość wydatków z tego tytułu będzie stosunkowo niewielka. Przy utrzymaniu bowiem tej tendencji orzeczniczej wypłata ryczałtów będzie kosztować budżet państwa od minimum ok. 14.391,09 złotych (przy założeniu minimalnej miesięcznej wysokości ryczałtu) do maksimum ok. 28.782,18 złotych rocznie przy założeniu maksymalnej wartości ryczałtu (od 2% do 4% z kwoty 1873,84 złotych x 12 miesięcy x ilość orzeczeń (tu: 32)). W przypadku natomiast zwiększenia liczby wydawanych orzeczeń do docelowo planowanych 2% ogólnej ilości orzeczeń w przedmiocie zastosowania środków wychowawczych, na wypłatę ryczałtów należy przeznaczyć z budżetu państwa od minimum ok. 479.852,95 złotych do ok. 959.705,89 złotych (od 2% do 4% z kwoty 1873,84 złotych x 12 miesięcy x ilość orzeczeń (tu: 1067)).

Wskazane wyżej wydatki mogą zostać pokryte z przesunięć między środkami związanymi ze stosowaniem przez sądy nadzoru kuratora sądowego, jeśli będzie nim kurator społeczny na rzecz ryczałtów wypłacanych podmiotom społecznym, podejmującym się wykonywania środka wychowawczego nad nieletnim. Zmniejszenie liczby nadzorów kuratorów sądowych nie jest wprawdzie oczywiste, ale dotychczasowa efektywność nadzoru wykonywanego przez kuratorów sądowych, wzrastające ich obciążenia wynikające z realizacji innych ustawowych zadań powoduje, że wybór między poręczającym za nieletniego podmiotem społecznym a kuratorem sądowym zaangażowanym w szereg innych spraw w stosunkowo niedługim czasie doprowadzić może do przewidywalnego zwiększenia się nadzorów „społecznych” nad nadzorami wykonywanymi przez kuratorów sądowych.

IV. Konsultacje

Projekt ustawy został przedstawiony do zaopiniowania Krajowej Radzie Sądownictwa, Rzecznikowi Praw Dziecka, Naczelnej Radzie Adwokackiej, Krajowej Radzie Radców Prawnych, Stowarzyszeniu Sędziów Sądów Rodzinnych, Krajowemu Stowarzyszeniu Zawodowych Kuratorów Sądowych, Krajowej Radzie Kuratorów, Ministrowi Spraw Zagranicznych, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, Ministrowi Sprawiedliwości, Sądowi Najwyższemu oraz Stowarzyszeniu Sędziów Polskich "Iustitia".

Projekt został pozytywnie oceniony przez Krajową Radę Sądownictwa, Ministra Sprawiedliwości oraz Rzecznika Praw Dziecka.

W toku konsultacji Krajowa Rada Kuratorów zgłosiła szereg propozycji zmian, nie uwzględnionych jednak w trakcie pierwszego czytania. Zawierały one propozycje:

- wprowadzenia możliwości zawieszania postępowania wykonawczego (w postaci nadzoru kuratora sądowego) na wniosek kuratora,
- określenia w przepisie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich listy organów postępowania wykonawczego i umieszczenie wśród nich sądowego kuratora zawodowego,
- wprowadzenia przepisu, który stanowiłby, że zastosowanie wobec nieletniego dozoru kuratora sądowego w sprawie karnej (w okresie zawieszenia wykonania kary) byłoby obligatoryjną przesłanką umorzenia nadzoru kuratora w postępowaniu w sprawach nieletnich.

Krajowa Rada Radców Prawnych przedstawiła opinię pozytywną oraz zawarła w niej kilka drobnych uwag o charakterze redakcyjnym.

Sąd Najwyższy nie zgłosił żadnych uwag do przedmiotowego projektu ustawy.

V. Oświadczenie o zgodności projektu z prawem Unii Europejskiej

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Warszawa, 21 kwietnia 2011 r.

BAS-WAPEiM-960/11

Pan
Grzegorz Schetyna
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej senackiego projektu
ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich
(przedstawiciel wnioskodawców: senator Piotr Benedykt Zientarski)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2009 r. Nr 5, poz. 47, ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt przewiduje zmianę artykułów 25 i 40 oraz dodanie artykułów 40a, 70a–70e i 90a–90c w ustawie z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2010 r. Nr 33, poz. 178). Zmiana dotyczy: zasad i trybu zasięgania przez sądy rodzinne opinii o nieletnim, możliwości umieszczania nieletniego w policyjnej izbie dziecka, praw i obowiązków oraz zakresu działania kuratora sądowego, organizacji społecznej i innych podmiotów sprawujących nadzór nad nieletnim. Projekt zakłada ponadto możliwość skierowania nieletniego do hostelu na czas określony przez dyrektora zakładu poprawczego.

Projekt zawiera przepis przejściowy. Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Kwestie stanowiące przedmiot projektu ustawy nie są regulowane prawem Unii Europejskiej.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje kwestii zawartych w przepisach opiniowanego projektu.

4. Konkluzja

Przedmiot projektu ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Królikowski

Warszawa, 21 kwietnia 2011 r.

BAS-WAPEiM-961/11

Pan
Grzegorz Schetyna
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 Regulaminu Sejmu – czy
senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach
nieletnich (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Piotr Benedykt
Zientarski) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej

Projekt przewiduje zmianę artykułów 25 i 40 oraz dodanie artykułów 40a, 70a–70e i 90a–90c w ustawie z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2010 r. Nr 33, poz. 178). Zmiana dotyczy: zasad i trybu zasięgania przez sądy rodzinne opinii o nieletnim, możliwości umieszczania nieletniego w policyjnej izbie dziecka, praw i obowiązków oraz zakresu działania kuratora sądowego, organizacji społecznej i innych podmiotów sprawujących nadzór nad nieletnim. Projekt zakłada ponadto możliwość skierowania nieletniego do hostelu na czas określony przez dyrektora zakładu poprawczego.

Przedmiot projektu ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.**

Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Królikowski